

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Географічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра географії та менеджменту туризму

(назва кафедри)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан географічного факультету

Мирослав ЗАЯЧУК

«12» серпня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

ГЕОДЕМОГРАФІЯ

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна програма Готельно-ресторанний сервіс та
туроперейтинг, Міжнародний туризм
(назва програми)

Спеціальність 242 "Туризм і рекреація"
(вказати: код, назва)

Галузь знань 24 "Сфера обслуговування"
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Факультет Географічний
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: якими мовами читається дисципліна)

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **«Геодемографія»** складена відповідно до вимог її змісту (Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності 2015 р.) та відповідає освітній програмі «Готельно-ресторанний сервіс та туроперейтинг» та освітній програмі «Міжнародний туризм», уведеній наказом по університету №118 від 03.04.2023 р., (спеціальність 242 «Туризм і рекреація», галузь знань 24 «Сфера обслуговування»).

Розробник: доц. **Заячук Оксана Григорівна**, доцент кафедри географії та менеджменту туризму, к.геогр.н.

Погоджено
з гарантом ОП «Готельно-ресторанний сервіс
та туроперейтинг»

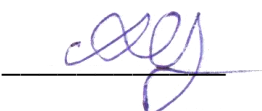

Галина КРУЛЬ

Погоджено
з гарантом ОП «Міжнародний туризм»

Тетяна СКУТАР

Затверджено на засіданні кафедри географії та менеджменту туризму
Протокол № 1 від “12” серпня 2024 року

Завідувач кафедри географії
та менеджменту туризму

Олександр КОРОЛЬ

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від “12” серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради
географічного факультету

Наталя АНДРУСЯК

1. Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти системи теоретико-практичних знань з дисципліни «Геодемографія», опануванні студентами знань щодо просторової зміни, закономірностей розвитку та особливостей регіональних проявів демографічних процесів.

Пререквізити. Вихідна дисципліна.

2. Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має поглибити набуття таких **компетентностей**:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Програмні результати навчання:

ПРН2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук

Студенти також мають:

знати:

- історичні особливості зміни демографічних та урбаністичних процесів у світі та Україні;
- тенденції природного і механічного руху населення держави
- процеси шлюбності і розлучуваності, деформацію шлюбної структури;
- зміни у статеві-віковій структурі населення;
- динаміку етнонаціонального і мовного складу населення;

розуміти:

- причинно-наслідкові зв'язки розвитку та взаємодії демографічних процесів і туристичної галузі, уміння їх використовувати у професійній діяльності;
- взаємодію суспільства і природи в її господарському освоєнні та розвитку;
- принципи розселення населення, особливості організації системи розселення;
- територіальні особливості відтворення населення в різних регіонах світу їх причини та наслідки.

вміти:

- здійснювати пошук й опрацьовувати інформаційні джерела;
- застосовувати отримані знання в навчальних і науково-дослідницьких роботах та подальшій практичній діяльності;
- аналізувати вплив основних демографічних процесів на формування й розвиток окремих видів туризму регіону;
- на основі аналізу статистичних матеріалів складати геодемографічну характеристику регіонів.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни «Геодемографія»												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	1	2	4	120	2	30	30			60		залік

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	У тому числі				
		л	п	лаб	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1.						
Геодемографія як наука. Основні демографічні процеси та їх територіальні особливості.						
<i>Тема 1.</i> Геодемографія як наука, зв'язок з науковими дисциплінами	8	2	2	-	-	4
<i>Тема 2.</i> Історичні особливості виникнення та розвитку геодемографії	8	2	2	-	-	4
<i>Тема 3.</i> Джерела статистичної інформації з геодемографії	12	2	4	-	-	6
<i>Тема 4.</i> Антропогенез і расогенез	6	2	-	-	-	4
<i>Тема 5.</i> Відтворення населення	12	4	4	-	-	4
<i>Тема 6.</i> Демографічна політика та її особливості у різних регіонах та країнах світу.	6	2	-	-	-	4
<i>Тема 7.</i> Смертність і тривалість життя	10	2	4	-	-	4
Разом за ЗМ 1	62	16	16	-	-	30
Змістовий модуль 2						
Сукупність демографічних процесів та їх поширення в суспільстві						
<i>Тема 8.</i> Шлюб та сім'я	8	2	-	-	-	6
<i>Тема 9.</i> Механічний рух населення.	16	4	6	-	-	6
<i>Тема 10.</i> Етнонаціональний, мовний та релігійний склад населення світу	14	4	4	-	-	6

Тема 11. Демографічні проблеми, причини їх виникнення та шляхи вирішення	12	2	4	-	-	6
Тема 12. Основи демографічного прогнозування.	8	2	-	-	-	6
Разом за ЗМ 2	58	14	14	-	-	30
Усього годин за ЗМ 1 та ЗМ 2	120	30	30	-	-	60

3.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин/балів
1	Семінарське заняття. Система демографічних наук	2 / 3
2	Практична робота. Джерела демографічної інформації	2/ 3
3	Семінарське заняття: Діяльність ООН та інших міжнародних організацій у вивченні та статистичному обліку населення світу	2/3
4	Практична робота. Географія людських рас	2/3
5	Семінарське заняття: Відтворення населення та його історичні типи	4 / 3
6	Практичне заняття: репродуктивна поведінка населення (регіональний аспект)	2/3
7	Практичне заняття Біологічний вік людини. Методики його визначення	2/2
8	Практичне заняття: Вимірювання шлюбності. Проблема шлюбності в Україні та світі.	2/2
9	Практичне заняття: міграційні потоки та міграційні коридори	6/5
10	Практична робота. Національний та мовний склад населення України, територіальні особливості	2/3
11	Практичне заняття: Демографічні проблеми та можливі шляхи їх вирішення (регіональний аспект)	4/5
Всього		30/35

3.4. Самостійна робота

Для як найповнішого засвоєння матеріалу курсу «Геодемографія» окрім аудиторних занять (лекційних, практичних (семінарських)) значну увагу приділено самостійній роботі студентів. Зокрема, до форм самостійної роботи віднесено:

1. Вивчення додаткової літератури.
2. Підготовка до семінарських занять.
3. Підготовка до проміжного та підсумкового контролю.
4. Самостійне опрацювання запропонованих тем та питань.

№	Назва теми	К-сть годин
1	Зарубіжний досвід виникнення та появи геодемографії	5
2	Історичний аспект проведення переписів у різних країнах світу та в Україні. Проблеми країн третього світу щодо переписів населення	5
3	Регулювання демографічних процесів у світі та Україні	5
4	Основні та мішані раси	5

5	Статева структура населення	5
6	Регіональний огляд демографічної політики країн світу	5
7	Біологічний вік людини. Методики його визначення	5
8	Інститут сім'ї у різних регіонах світу	5
9	Теорії міграції	5
10	Причини та наслідки міграції на території України (регіональний аспект)	5
11	Проблема біженців у світі. Досвід різних країн світу у їх вирішенні.	5
12	Прогнозування зміни чисельності населення України	5
Всього		60

*Оцінка самостійної роботи входить до тематичного і підсумкового контролю.

4. Методи навчання

Основними методами навчання є: інформаційно-повідомлювальний, пояснювально-ілюстративний, інструктивно-практичний, пояснювально-спонукальний.

5. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни, які варто визначати за допомогою числової (відсоткової) шкали оцінювання знань і трансформувати в оцінку використовуваної рейтингової шкали у кількості балів, що виділяються для кожного запланованого результату навчання навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання за основними видами робіт – [завантажити >>>](#)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Методи контролю

Контроль знань студентів базується на здійсненні поточного та підсумкового контролю з використанням таких способів діагностики, як практичні (семінарські) й самостійні види робіт, тестування, письмове та усне опитування. Поточні види контролю здійснюються під час проведення семінарських та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня володіння студента матеріалом певної теми та може також проводитись у форм

тестових завдань по темах. Модульний контроль проводиться у вигляді письмового фронтального опитування.

Форми поточного контролю: - усна (відповідь студента на семінарському занятті), захист практичної роботи; - письмова (тестування). Форма підсумкового контролю - залік.

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- контрольні тестування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- модульні контрольні роботи.

Поточний контроль здійснюється під час семінарських занять і має на меті перевірку знань здобувачів вищої освіти з окремих тем шляхом виконання конкретної роботи. Кількість передбачених балів, за різні види робіт зазначені у силабусі, робочій програмі та оголошуються під час занять. Питання з тем самостійної роботи включені до поточних модулів.

Модульна контрольна робота (тестові завдання різних форм), має на меті перевірку рівня засвоєння певного матеріалу, здатності осмислити зміст даної частини дисципліни, уміння письмово подати певний матеріал. Модульна контрольна №1 - 10 балів, модульна контрольна №2 - 15 балів (максимально).

Модульний контроль (сума балів за окремих змістовий модуль) виставляється на підставі оцінювання результатів знань студентів після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля як сума оцінок отриманих на семінарах, за самостійні роботи та модульну контрольну роботу. Загалом у модулі №1 – 30 балів (20 балів – семінарськ/практичні заняття, 10 балів – контрольна робота), модуль №2 – 30 балів (по 15 балів – виконання практичних робіт, контрольна робота, 5 балів – самостійна робота).

Семестровий (підсумковий) контроль проводиться у формі заліку з врахуванням балів отриманих за два модулі. Залік проводиться в тестовій формі і передбачає відповіді на питання теоретичного змісту (40 балів)

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та практична робота				Підсумковий модуль	Сума
Модуль №1		Модуль №2			
Теоретичний	Практичний	Теоретичний	Практичний		
10	20	15	15	40	100

8. Рекомендована література

Основна література

1. Гудзеляк І. І. Основи демографії: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів напряму підготовки 6.040104 – географія, спеціальності 7.070502 – економічна і соціальна географія. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 81 с.
2. Доценко А. І. Територіальна організація розселення (теорія та практика). Київ, 2010. 536 с.
3. Лібанова Е.М., Курило І.О., Аксьонова С. Ю., Слюсар Л.І. та ін. Сім'я та сімейні відносини в Україні: сучасний стан і тенденції розвитку / Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України, Український центр соціальних реформ, Фонд народонаселення ООН. К.: ТОВ "Основа-Принт", 2009.
4. Людський розвиток в Україні. Модернізація соціальної політики: регіональний аспект (колективна монографія) / за ред. Е.М. Лібанової; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. Київ, 2015. 254 с.
5. Малиновська О. А. Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії: монографія. Київ : НІСД, 2018. 472 с.

6. Населення України. Імперативи демографічного старіння. Київ : ВД «АДЕФ-Україна», 2014. 288 с.
7. Стешенко В.С. Сімейна складова демографічної політики в теоретико-методологічному контексті // Демографія та соціальна економіка. 2010. № 14. С. 46-55.

Інформаційні ресурси

1. Державний служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу :
2. https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnasel_u.htm
3. Офіційний сайт Європейського союзу [Електронний ресурс] // Режим доступу :
4. <https://ec.europa.eu/eurostat>
5. Висвітлення питань міграції. Режим доступу :
https://www.icmpd.org/file/download/54467/file/UA_Momenta%2520Handbook.pdf
6. Світова статистика в реальному часі. Режим доступу:
<https://www.worldometers.info/uk/>
7. Звіт України на тему “Україна на шляху до десятої річниці Міжнародної конференції з проблем народонаселення і розвитку”
8. Основні заходи демографічної політики України // <http://refsmarket.com.ua/viewfree.php?diplomID=10820>
9. Результати Першого Всеукраїнського перепису населення 2001 р.
<http://www.ukrcensus.gov/>